

ANALIZA KODEKSU IESBA

Część 7: Zachęty, w tym prezenty i gościnność

W niektórych kulturach wymiana prezentów i gościnność mogą być ważnym elementem budowania i umacniania relacji biznesowych. Jednocześnie jednak tego rodzaju lub inne zachęty mogą zagrażać zdolności zawodowego księgowego do zachowania obiektywizmu i uczciwości. W celu ochrony profesjonalnego postępowania w interesie publicznym niezbędne są odpowiednie mechanizmy kontrolne.

Czym jest zachęta?

Zgodnie z Kodeksem IESBA termin „zachęta” odnosi się do wszystkiego, co może zostać wykorzystane, aby wpłynąć na postępowanie innej osoby. Czasem wpływ ten jest po prostu częścią naturalnego budowania relacji biznesowej, ale czasem intencją leżącą u podstaw danej zachęty jest wpłynięcie na daną osobę, aby postąpiła nieetycznie. Zachęty mogą obejmować działania od zwyczajowej gościnności pomiędzy współpracownikami, aż po nielegalne działania, takie jak łapownictwo. W niniejszej części analizujemy zachęty, które nie naruszają lokalnych przepisów prawa ani regulacji (zgodnie z postanowieniami NOCLAR Kodeksu).

Kodeks zajmuje się tematem zachęt

Zachęty, które naruszają lokalne przepisy prawa lub regulacje (zobacz postanowienia NOCLAR) (Rozdział 260 dla zawodowych księgowych zatrudnionych w przedsiębiorstwach i Rozdział 360 dla zawodowych księgowych wykonujących wolny zawód)

Zachęty będące świadczeniami motywacyjnymi dla pracowników opartymi na wynikach finansowych (Zobacz Rozdział 240)

Zachęty występujące podczas badania sprawozdania finansowego lub innych zleceń atestacyjnych (zobacz Rozdział 420 i Rozdział 906)

Wszelkie inne zachęty, w tym prezenty i gościnność (zobacz Rozdział 250 dla zawodowych księgowych zatrudnionych w przedsiębiorstwach i Rozdział 340 dla zawodowych księgowych wykonujących wolny zawód)

Często myślimy o zachętach jako o korzyściach mających wartość pieniężną, ale mogą to też być propozycje preferencyjnego traktowania lub nawet odwoływanie się do przyjaźni lub lojalności. Fakt, że nie wchodzi w grę żadne pieniądze, niekoniecznie zmniejsza stwarzane zagrożenia.

⚠ Powiązania rodzinne

Zawodowi księgowi muszą pozostawać wyczerpani na zagrożenia powodowane przez bezpośrednich lub bliskich członków rodziny, którzy oferują lub którym są oferowane zachęty. Na przykład, żona zawodowego księgowego może otrzymać ofertę pracy od klienta. Jeżeli występuje rzeczywisty lub domniemany zamiar wywarcia niewłaściwego wpływu na postępowanie, zawodowy księgowy powinien poradzić członkowi rodziny, aby nie oferował lub nie przyjmował zachęt.

Zachęty, za którymi kryją się niewłaściwe intencje

Nawet jeżeli dana zachęta nie narusza lokalnych przepisów prawa lub regulacji, zawodowy księgowy nie może zaoferować ani przyjąć zachęty, jeśli jej celem jest wywarcie niewłaściwego wpływu na postępowanie i spowodowanie, aby ktoś (odbiorca zachęty lub ktoś inny) zachował się nieetycznie. Postępowanie takie byłoby sprzeczne z wymogiem zachowania uczciwości przez zawodowego księgowego. Zawodowi księgowi nie mogą też namawiać innych do udzielania lub przyjmowania niewłaściwych zachęt.

Jak postąpić w przypadku niewłaściwych intencji?

Jeżeli intencje stojące za daną propozycją są czyste (tj. nie występuje rzeczywisty lub domniemany zamiar wywarcia niewłaściwego wpływu na postępowanie), przestrzeganie podstawowych zasad i tak może być zagrożone (np. obiektywizm zawodowego księgowego może być zagrożony przez chęć czerpania korzyści własnych).

Jeżeli rzecz jest błaża i nieznaczająca, poziom zagrożenia będzie zazwyczaj akceptowalny, ale zawodowy księgowy musi ocenić zagrożenie i odrzucić propozycję lub zastosować odpowiednie zabezpieczenia, jeżeli zagrożenie nie jest na akceptowalnym poziomie. Odpowiednie zabezpieczenia mogą obejmować zwrot równowartości prezentu osobie, od której prezent otrzymano, poinformowanie o otrzymaniu prezentu osób na odpowiednim poziomie struktury organizacyjnej, podzielenie się prezentem z kolegami lub przekazanie go na cele dobroczynne.

W czasach kryzysu potrzebne są szybkie decyzje, co może rodzić problemy z utrzymaniem skutecznych mechanizmów kontrolnych chroniących przed niewłaściwymi zachętami. Mogą być wówczas potrzebne dodatkowe zabezpieczenia uniemożliwiające osobom mającym złe zamiary skorzystanie z kryzysowej sytuacji.

Niewłaściwe czy nie—zastanów się nad poniższym przykładem:

Dyrektor Finansowy gorzelni zatrudnił firmę zawodowego księgowego do świadczenia usług podatkowych. Dyrektor Finansowy myśli o zaoferowaniu zespołowi zaangażowanemu do realizacji zlecenia biletów na zbliżającą się imprezę dla klientów, które obejmują butelkę whisky z limitowanej edycji.

GDZIE UZYSKAĆ POMOC?

Poza konkretnymi rozdziałami Kodeksu wymienionymi na stronie 1, pracownicy IESBA przygotowali schematy mające pomóc zawodowym księgowym w analizowaniu zachęt oferowanych im lub przez nich **Załącznik 1**, Zachęty oferowane przez lub dla bezpośredniego lub bliskiego członka rodziny **Załącznik 2**, oraz Prezenty i gościnność oferowane przez klienta badania lub usług atestacyjnych **Załącznik 3**.

IESBAeCode.org

eCode, dostępny na stronie www.IESBAeCode.org, jest internetowym zasobem dla księgowych i innych użytkowników Kodeksu. Daje on szybki i sprawny dostęp do Kodeksu, ułatwiając jego używanie, wdrażanie i egzekwowanie.

W jaki sposób zawodowy księgowy może ustalić, jakie są intencje?

Zawodowi księgowi muszą stosować zawodowy osąd i analizować sytuację z punktu widzenia **racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej** w celu ustalenia, czy wystąpiła rzeczywista lub domniemana próba wywarcia niewłaściwego wpływu na postępowanie. Pytania, jakie należałoby zadać, to:

- Jakie role i funkcje pełnią zaangażowane osoby?
- Jakie są ramy czasowe działań lub decyzji, na które może być wywierany wpływ?
- Czy zachęty są adresowane do samego decydenta, czy są przeznaczone dla szerszej grupy?
- Jaka jest wartość prezentu, gościnności lub innej zachęty?
- Czy jest ona oferowana otwarcie, czy w tajemnicy?

Aby ustalić, czy zachęta opisana w naszym przykładzie gorzelni jest akceptowalna, zarówno Dyrektor Finansowy, jak i firma zawodowego księgowego będą musieli ocenić intencje stojące za ofertą. Na przykład:

- Jeżeli chodzi o kwestie czasowe, ważne będzie zastanowienie się nad tym, że przyjęcie butelek whisky jako symbolu wdzięczności po zamknięciu zlecenia może być akceptowalne, podczas gdy przyjęcie takiego prezentu w trakcie zlecenia mogłoby być niewłaściwe.
- Jeżeli chodzi o wartość, czy impreza i butelka whisky są rodzajem świadczenia służącego zyskaniu przychylności, czy też zawodowi księgowi zostają zaproszeni w celu poznania kluczowych pracowników spółki i zdobycia wiedzy o firmie?

Identyfikacja, ocena i reakcja na zagrożenia

Zakładając, że nie mamy do czynienia z próbą (lub domniemaną próbą) wywarcia niewłaściwego wpływu na postępowanie, zarówno Dyrektor Finansowy, jak i firma będą musieli ocenić, czy prezent lub gościnność stanowią zagrożenie dla przestrzegania podstawowych zasad—szczególnie obiektywizmu, uczciwości i profesjonalnego postępowania.

W przypadku zagrożeń uznanych za zbyt wysokie, aby można je ocenić jako będące na akceptowalnym poziomie, zabezpieczenia mogą obejmować:

- udokumentowanie prezentów w dokumentacji zlecenia w celu zapewnienia pełnej przejrzystości
- udział członków zespołu w imprezie w celu zapoznania się z firmą, ale nieprzyjęcie butelek whisky.

W przypadku zleceń atestacyjnych prezent lub gościnność mogą być przyjęte przez zawodowego księgowego wykonującego wolny zawód bez względu na intencje Dyrektora Finansowego, o ile zachęta jest na tyle niewielka, że można ją uznać za błażą i nieznaczającą.

Niniejszy dokument *Analiza Kodeksu IESBA – część siódma: Zachęty, w tym prezenty i gościnność* opublikowany w języku angielskim przez International Federation of Accountants (IFAC) w czerwcu 2020 r., został przetłumaczony na język polski przez Polską Izbę Biegłych Rewidentów (PIBR) w sierpniu 2020 r. i jest powielany za zgodą IFAC. Zatwierdzonym tekstem wszystkich publikacji IFAC jest tekst opublikowany przez IFAC w języku angielskim. IFAC nie ponosi odpowiedzialności za dokładność i kompletność tłumaczenia ani za działania, które mogą z tego wynikać.

Tekst dokumentu *Analiza Kodeksu IESBA – część siódma: Zachęty, w tym prezenty i gościnność* w języku angielskim © 2020 by IFAC. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Tekst dokumentu *Analiza Kodeksu IESBA – część siódma: Zachęty, w tym prezenty i gościnność* w języku polskim © 2020 by IFAC. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Tytuł oryginału: *Exploring the IESBA Code Installment 7: Inducements, Including Gifts and Hospitality*, June 2020.

W celu uzyskania zgody na powielanie, przechowywanie lub przekazywanie, lub na inne podobne zastosowanie niniejszego dokumentu prosimy o kontakt z Permissions@ifac.org.